



SESTRA
LOVCA
BOSORIEK
BETH UNDERDOWN



Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskyspisovatel.sk
www.slovenskyspisovatel.sk
Zodpovedná redaktorka Anna Blahová
Prvé vydanie
Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Tento preklad vznikol s podporou Literárneho fondu.

Z anglického originálu *The Witchfinder's Sister*, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Viking, an imprint of Penguin Books, a division of Penguin Random House Ltd, London 2017, preložila Alexandra Ruppeldtová.

Copyright © 2017 by Beth Underdown

All rights reserved

Translation © Alexandra Ruppeldtová 2023

Cover Design © Barbara Baloghová 2023

Cover Photo © Shutterstock

Slovak Edition © Slovenský spisovateľ, Ltd, 2023

ISBN 978-80-220-2545-4

Venujem Kath Boardmanovej.

Čarodejnicu nenecháš nažive!

Exodus 22, 18

A vlastní domácí budú človeku nepriateľmi.

Evanjelium podľa Matúša 10, 36

V januári 1645 sa začal v Anglicku štvrtý rok
občianskej vojny.

Bojuje sa v nej o to, ako uctievať Boha.
Aj o to, kto a prečo má vládnuť –
parlament, alebo zosadený kráľ?

Nie je to len súboj názorov a slov – vyrieknutých
a napísaných v hneve – rinčia aj zbrane.
Vlani prišlo pri Marston Moore o život
najmenej štyritisíc mužov.

Pred týmito udalosťami vešali ženy za bosoráctvo
len zriedka – jednu, dve za päť alebo desať rokov.
V Pendle odsúdili osem – ale to bolo pred
tridsiatimi rokmi, keď v krajine ešte vládol mier.

Teraz sa však Anglicko otriasa v základoch.
Pozornosť sa sústreďuje inde a Matthewa Hopkinsa
nemá kto zadržať. Začína spisovať zoznam.

Mary Starlingová z Laghamu
za vraždu a obcovanie s diablom

Elizabeth Clarková
z Manningtree,
zabila syna Richarda Edwardsa

Vdova, chudobná,
chromá na jednu
nohu

Elizabeth Goodingová
z Manningtree,
zabila koňa Roberta Taylora

Vdova

Sarah Hatynová z Ramsey,
zabila ženu, deti a sluhu Francisa
Stocka, konstábla z Ramsey

Jeden syn

Mary Johnsonová z Great
Clactonu,
zabila dieťa Daniela Otleyho a die-
ťa Georgea Durranta z Fingringhoe

Vdova

Rebecca Jonesová zo St Osythu,
zabila Thomasa Bumsteada a jeho
ženu

Vdova, jeden syn

Nan Leechová z Manningtree,
zabila ženu, ktorá jej odmietla
dať plátenný čepiec

Vdova, matka
Helen Leechovej

Helen Leechová z Manningtree,
poštvala zmoka na Parsleyovej dieťa

Vdova

Margaret Mooneová z Thorpe-
le-Soken,
zabila ženu a dieťa Henryho
Cornwalla, ďalej zapríčinila, že si
kôň Phillipa Daniela zlomil väzy,
keď ťahal voz dolu kopcom

Oprava. Neobesili
ju, odpadla
a zomrela cestou
na šibenicu

1

5. deň Vianoc roku Pána 1645

Boli časy, keď som neverila, že jestvuje diabol. Vysmievala som sa tvrdeniam, že na seba dokáže vziať fyzickú podobu – mačaciu, psiu alebo ich znetvoreného kríženca – tak, ako keď si obliekate kabát. Čudovala som sa tým, ktorí boli presvedčení, že dokáže vstúpiť do ľudského tela a dá sa potom vylúpuť ako kôstka zo slivky. Pohrdala som všetkými, ktorí verili takým hlúpostiam. Keď som žila v Londýne, ľahko sa mi vysmievalo.

No pred deviatimi mesiacmi som sa vrátila do zapadnutého kúta rodného Essexu a odvtedy už ani sama neviem, čomu mám veriť a čomu nie.

Živo si spomínam na cestu domov. Bol koniec marca a prvé hodiny mám vryté hlboko v pamäti. Neskoršie dni a týždne sa mi postupne rozplývajú a blednú, miznú ako tváre, ktoré sa mihajú popri ceste, keď sa rúťte na voze dolu kopcom.

Teraz sú Vianoce. Viem to, lebo si značím čas zá-

rezmi do drevenej dlážky, ako to robia väzni. Aspoň v niečom konám plánovito a premyslene ako môj brat. Počas toho, ako rátam dni, sa zmenilo počasie, potom ešte raz. Najprv prišla dusná letná horúčava, po nej jesenný chlad. Dnes mi z úst vychádza para a po každom riadku si schovávam skrehnuté prsty do záhybov šiat. Čoskoro odložím pero, musím sa poprechádzať, aby som sa zahriala.

Komora má dĺžku šesť krokov, na konci musím trochu zmeniť smer, lebo tam stojí posteľ, nočník, džbán s vodou a nevelké umývadlo. Svižne kráčam tam a naspäť k zamknutým dverám. Snažím sa neďávať na kľúčovú dierku, aby som nepodľahla pokušeniu zastať a nazrieť cez ňu. Aj tak nikdy nič nevidieť, ani náznakov pohybu, len protiľahlá stena. Nie, nepozriem sa, desí ma pocit, že ak priložím oko k dierke, môže tam byť oko, ktoré zas nazerá dnu.

Iste chápete, že mojím jediným rozptýlením je písanie. Potrebujem sa zamestnať, zabudnúť na to, že mi škŕka v žalúdku – už tretí deň som nejedla. Možno sa patrí hladovať. Odkedy kráľ utiekol z paláca, Vianoce bývajú pôstne, nie sú časom radovánok. Ja si však pripomeniem sviatky pekne po starom – venujem si darček, vypoviem pravdu. Musím ju spísať čím skôr, kým mi ešte slúži pamäť. Našťastie mám tú možnosť. Hoci ma uväznili, neodopreli mi písacie potreby, bez reptania mi priniesli atrament, perá a papier. Žiaľ, asi to znamená, že ma odtiaľto nemienia pustiť.

Ale na to teraz radšej nemyslím. Nesmiem sa vzdať. Spíšem skutočný príbeh o bratovi, o tom, čo vykonal. Oстане to čierne na bielom, v mojom rozprávaní bude viac pravdy než v suchopárnych dejepisných kni-

hách, ktoré mal otec v knižnici. V tých sa hovorí len o tom, čo sa stalo, nie, aké to bolo. Čo sa udialo, ale nie prečo.

Keď som bola malá, vianočný čas plynul pomaly. Išli ste sa na chvíľu von nadýchať čerstvého vzduchu, doma ste potom podupkávali nohami, striasali zo seba čerstvý sneh. Cez sviatky vždy niekto začal rozprávať. Príbehy boli len spolovice pravdivé, alebo celkom vymyslené, zato vždy tajomné, poznačené smrťou a hrôzami. Taký je aj ten, ktorý teraz píšem, lenže môj je skutočný – bohužiaľ.

Pred deviatimi mesiacmi začal brat zabíjať ženy. Odvádzal ich z miest, kde nikdy neutícha hukot vln, aj z vnútrozemia, kadiaľ tečú rieky, čo sa vlievajú do mora, a soľ vo vzduchu je jedinou spomienkou na mužov – manželov a synov, ktorí sa nevrátili alebo nechceli vrátiť z lodí alebo z vojny. Matthew pritom ani raz neporušil zákon. Zabíjal ženy, ktoré nechceli mať deti, alebo si chceli privlastniť deti niekoho iného, a nikto ani len náznakom neprotestoval. Vládne totiž názor, že životným poslaním ženy je rodiť, dojčiť, ofukovať boľáčky. Ale čo keď je niektorá žena neplodná? Alebo má, naopak, drobizgu ako smetí? Ani to nie je dostatočná ochrana. Čo ak vám niektoré zomrú? Plačete za nimi dosť – alebo málo? Ľudia sa začnú dohadovať, či to bola vaša vina, alebo len nešťastie. Neurazili ste náhodou Boha? Dohady silnejú a utvrdzujú sa, človek ako môj brat ich potom ľahko vie využiť.

Spíšem celú tú smutnú históriu, lebo nikto na svete nevie o Matthewových pohnútkach toľko, čo ja. Hoci ho to neospravedlňuje, mal svoje dôvody, treba ich hľadať v minulosti, v našej spoločnej minulosti.

ti. Možno si kladiete otázku, prečo som mu neza-
bránila v tom, čo si zaumienil a čo vykonával. Mám
na to vysvetlenie. V priebehu posledných mesia-
cov som zistila, že udalosti nemajú len takú podobu,
akú vidieť na dennom svetle. Keď odvalíte kameň,
mrví sa pod ním celkom iná podoba a snaží sa unik-
núť.

2

21. marec roku Pána 1645

Našťastie sa mi podarilo zjednať nižšiu cenu za cestu domov. Nikdy by mi nenapadlo, že sa ešte niekedy vrátim do Manningtree. Aspoň nie za takýchto okolností. Ak, tak by som možno spolu s manželom a deťmi navštívila matku. Ale nie takto, sama, s prázdnyimi rukami.

Nedohadovala som sa s kočišom dlho, bola som rada, že ma vôbec vzal, celé predpoludnie som čakala na niekoho takého. Viezol látku a víno až do Colchestru a cestou sa mienil zastavovať len v hostincoch s dobrou povestou. Potešila som sa, keď prikývol a dovolil mi vyliezť na voz medzi baly. Chvíľkovú radosť však rýchlo vystriedali obavy. Keď sme nechali za sebou londýnske hradby, začali sa ma zmocňovať obavy. Trýpla som, či nájdem vhodné slová a primeraný tón, či budem vedieť správne vystupovať, mať vhodné nasadený čepiec, rovno stáť, usmievať sa na pol úst – to všetko ma čaká pri opätovnom stretnutí s bratom.

Temné dni nového roka mi vzali najprv matku a potom aj manžela Josepha. Odvtedy som nespala, ale ani som nezaplakala. Teraz som ležala na voze, nevnímala som domy a polia, popri ktorých sme prechádzali, natriasanie ma uspávalo. Snažila som sa zahnať dotieravú nádej, že doma ma čaká len pokarhanie a teplé jedlo ako v detstve. Akoby moje manželstvo bolo iba kratochvíľou, za ktorú sa teraz hanbím, nevydarený žart. Prinútila som sa posadiť, aby som si pripomenula, že sa vraciam k bratovi. Päť rokov som ho nevidela a v poslednom rozhovore ma počastoval slovom, aké by som z jeho úst nečakala.

Matthew vedel, že sa vraciam domov, len netušil dôvod. Nemala som silu, aby som mu oznámila, že mi zomrel manžel. Začala som mu písať hneď po pohrebe. Po úvodnom pozdrave som na prstoch odrátala marcové dni a doplnila som dátum. Potom som sa zamyslela. Zvlášťne, keď sme boli malí, prisahali sme si, že keď vyrastieme a osud nás rozdelí, budeme si písať každý týždeň. Napokon to dopadlo tak, že za celých päť rokov som od neho nedostala ani riadok. Medzitým mi vyschlo pero a nakoniec som sa zmohla len na správu, kedy prídem.

Krčila som sa na voze a snažila som sa utešiť tým, že som vytiahla jediný list, ktorý mi brat poslal – strohý, z prelomu rokov, oznamoval mi v ňom matkinu smrť. *Kňaz ju bude chcieť pochovať čím skôr, len čo mrazy trochu polavia. Budeš v Thorne vítaná,* napísal. Nasledujúce slová boli trochu tmavšie, akoby dlho premýšľal, až potom namočil pero a doplnil: *Aj Tvoj manžel.* List som dostala len pár dní po Josephovej smrti. Aj keď bol bezpochyby zdvorilý, nemohla som si nevšimnúť, že brat ho nedal pozdravovať a nespomenul ani len jeho meno.

Keď sme dorazili do Chelmsfordu, pred bránou na múriku sedela skupinka tulákov. „Parlament – alebo kráľ?“ vykrikovali na každého, kto prechádzal okolo. Zastali sme, celá dolámaná som zišla z voza. Začula som, ako kočič potichu niekoho zdraví. Otočila som sa, pred hostincom postávalo šesť drsných chlapov. Jastrili očami na všetky strany, vyzerali, že sú pripravení odolávať zime aj pohromám – oboje veru sužovalo Anglicko už štvrtý rok.

Je to vojna ako každá iná – ide v nej o to, kto bude vládnuť a ako –, no zároveň je horšia než všetky predošlé. V nejednej dedine teraz chýba aj polovica mužov, ktorí do nej museli alebo dokonca chceli ísť. Nebojuje sa len mečmi a novými strelnými zbraňami, je to aj stret myšlienok a slov – písaných alebo odovzdávaných ústne z otca na syna, medzi bratmi... Spory sa začínajú pri katolíckej manželke kráľa Karola a končia sa otázkou, či treba zrušiť biskupov alebo nie. Tá vojna nemá konca, rozdelila rodiny a odsúdila celú generáciu žien na to, aby odovzdane čakali na výsledok bojov, tak ako človek bezmocne znáša výkyvy počasia.

Mala som peniaze akurát na to, aby som si v chelmsfordskom hostinci zaplatila spoločnú posteľ. Keď som po večeri vyšla hore, druhá nocľožníčka už bola pod perinou. Ležala nehybne, zvierala batôžtek, zrejme celý svoj majetok. Myslela som si, že spí, ale potom som uvidela, že má otvorené oči a pozoruje ma. Pozdravila som ju, spýtala som sa, kam cestuje.

„Do Londýna,“ odvetila.

„Máte tam príbuzných?“

„Nie.“ Posunula sa, uvoľnila mi miesto.

Zjavne jej nebolo do reči, tak som zmlkla a uložila

som si veci na noc. Keď som sa potichu vyzliekala, počula som, ako jej škŕka v žalúdku. Tvárila som sa akoby nič, aby sa necítila trápne, ale keď som si ľahla, škŕkanie sa ozvalo znova.

„Nechcete kúsok chleba?“ ponúkla som jej. Vyťahla som bochníček, ktorý som mala na cestu, a odlomila som z neho. Nedôverčivo na mňa pozrela, potom sa posadila a načiahla za ním tak prudko, že jej prikrývka skĺzla až k nohám. Nepoďakovala sa.

„Buď jedlo, alebo bezpečný nocľah,“ ozvala sa, keď prehltna. „Nemôžem si dovoliť oboje.“

Nechala som ju v pokoji dojesť, zavrela som tašku a odložila som ju. Keď som sa chystala ľahnúť si na svoju polovicu, otočila sa ku mne. „Viem predpovedať budúcnosť,“ povedala z ničoho nič.

Pokrútila som hlavou. Zrejme mi to ponúkla, aby sa mi nejako odvdáčila za chlieb. „Naozaj, môžete mi veriť,“ nástojila. „Naučila som sa to od starej mamy. Nevídím všetko, ale to, čo vidím, sa vždy splní.“ Rozprávala potichu. „Poviem vám, čo vás čaká a neminie, pani, za tri pence.“ Hlas mala mäkši a prívetivejší než predtým.

Bola som presvedčená, že ma pokladá za hlupaňu, ktorá sa dá ľahko obrať. Lenže potom som si spomenula na krčce v bruchu. Sama som nemala veľa, ale ak som ju správne odhadla, ona nemala celkom nič. Ja som bola na ceste domov, do bezpečia – ktovie, kam sa podeje ona. Navyše musím priznať, že som bola zvedavá, aj keď vydať sa takto na milosť a nemilosť celkom cudzej osobe je riziko – malé, no predsa len.

„Dobre,“ súhlasila som rozpačito. Ihneď mi schmatla ruku – mykla som sa, ale už ma nepustila.

„Toto je cudzokrajný spôsob,“ vysvetlila mi a zahniezdila sa. „Veľmi starý.“

Najprv ma vyzvala, aby som jej povedala, ako sa volám. Vyhárkla som prvé, čo mi napadlo, ale žena pokrútila hlavou. „Nie, vaše pravé meno,“ trvala na svojom. Neochotne som ho vysúkala. Jej dotyk bol nepríjemný, mala studené, špinavé dlane, no pre-mohla som sa. Po chvíli opäť prehovorila.

„Máte smútok, Alice. Trúchlite za manželom.“

To by uhádol každý, keď žena cestuje sama a v čiernom. Potom sa však prizrela bližšie. „Čoskoro nastúpi iný muž, postará sa o vás ešte lepšie než on. Vysoký, tmavý,“ opísala ho. Pripadala som si ako bláznivá a snažila som sa vymaniť. „Budete mať do-vedna päť detí.“ Zdvihla zrak, aby zistila, či som spo-kojná.

„Pokračujte,“ vyzvala som ju. Nebola som nadše-ná, ale spozornela som.

Prešla mi palcom po dlani, akoby z nej chcela zo-trieť špinku. „V lete budete cestovať, v júni a v júli. V auguste vás zatvorí.“ Rozbúchalo sa mi srdce. Mala pravdu, vtedy príde môj čas. Videla temnotu pôrodnej komory.

„A čo september?“ neodolala som. „Budem mať v náručí dieťa?“

Stisla mi bruško palca a zažmurkala. Zneistela. „To nevidím,“ povedala. Ešte chvíľu mi dôkladne skú-mala dľaň, potom sa narovkala. „Neviem,“ priznala. Z jej tváre sa nedalo nič vyčítať. Zahryzla si do pery, zamumlala niečo v tom zmysle, že niekedy niečo ako príde, tak aj odíde. Akoby ju čosi vykoľajilo. Ešte naj-menej hodinu sa vedľa mňa mrvila, prevracala sa zboka nabok, nedala mi spať.